

REKABET KURULU KARARI

Dosya No : D3/1/A.İ.Ç.-00/1 (SORUŞTURMA)
Karar No : 01-10/100-24
Karar Tarihi : 27.2.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU.

Üyeler : Dr. Kemal EROL (İkinci Başkan), Mehmet Zeki UZUN, Sadık KUTLU, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Mustafa PARLAK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER.

B- SORUŞTURMA HEYETİ

Başkan : Rekabet Kurulu Üyesi, İsmet CANTÜRK

Raportörler : Hakan SABUNCU, Hilmi BOLATOĞLU

C- ŞİKAYET EDEN

T.C. Ankara Altındağ Belediyesi Başkanlığı
Samanpazarı-ANKARA

D- HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR

- D.1.** Ankara Motor Yenileme-İzzet GÜLER
1. Cadde, Oktay Pasajı, No:48/12, Büyük Sanayi/ANKARA
- D.2.** Güney Motor Yenileme-Satılmış GÜNEY
Oto Sanayi Sitesi, 1. Cadde, 4. Sokak, No:2, Şaşmaz/ANKARA
- D.3.** Anadolu Motor Yenileme-Sinan ONURLU, Sema ONURLU
Demir Sanayi, İznik Caddesi, No:21, İskitler/ANKARA
- D.4.** Y. Başkent Motor Yenileme-Satılmış GÜNEY, İbrahim KAYA
Sedef Sokak, No: 16/L, İskitler/ANKARA
- D.5.** Azım Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
İskitler Caddesi, No:56/19, İskitler/ANKARA
- D.6.** Bilgin Motor Yenileme San.ve Tic. Ltd. Şti.,
Oto Sanayi Sitesi, 16. Sokak, No:9, Şaşmaz/ANKARA

- D.7.** Özgür Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd Şti.,
Ata Sanayi, 1. Sokak, No:1, İskitler/ANKARA
- D.8.** Çağ Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
Adalararası, 217. Sokak, No:12, Ostim/ANKARA
- D.9.** Öz Lider Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
31/A Sokak, No:25, Ostim/ANKARA
- D.10.** Serdar Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
Turgut Özal Bulvarı, No:6/A, İskitler/ANKARA
- D.11.** Yıldırım Motor Yenileme Rek. San. ve Tic. Ltd. Şti.,
Oto Sanayi Sitesi, 17. Sokak, No:15, Şaşmaz/ANKARA
- D.12.** Nur-İş Motor Yenileme Torna Tesviye İnş. Taah.Tic. San. Ltd. Şti.,
Yeni Sanayi, Tunç Caddesi, No:15, İskitler/ANKARA
- D.13.** Yeni Özbil Motor San. ve Tic. A.Ş.,
Sebzabahçeleri Sokak, No:4/1-2, İskitler/ANKARA
- D.1.-D.13. No'lu Firmaların Vekilleri:
Av. Şevket ÇİZMELİ-Önder ÇELİK
Çevre Sokak, No:16/12, Çankaya/ANKARA
- D.14.** Lider Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
47. Sokak, No:12, Ostim/ANKARA
- Vekili:
Av. Hüseyin Y. BİÇEN
Alinteri Bulvarı, Ostim İşhanları, D Blok
Kat 3, No:30, Ostim/ANKARA
- D.15.** Serhat Motor Yenileme-Mehmet Ali ERDOĞAN
12. Sokak, No:17, Ostim/ANKARA
- D.16.** Çiftçiler Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
31. Sokak, No:2, Ostim/ANKARA
- D.17.** Destek Motor Yenileme San.ve Tic. Ltd. Şti.,
Tunç Caddesi, No:8, Yenisanayi/ANKARA
- D.18.** Emsa-Erkal Motor San. A.Ş.,
İstanbul Caddesi, Elif Sokak, No:11-12, ANKARA

E- DOSYA KONUSU: İçten yanmalı motorların yenilenme pazarında faaliyet gösteren motor yenileme firmalarının aralarında anlaşmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine ilişkin şikayet.

F- İDDİALARIN ÖZETİ

T.C. Ankara Altındağ Belediye Başkanlığı'nın 29.12.1999 tarihli şikayet dilekçesinde;

- Motor yenileme pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin "Ankara Motor Yenilemeciler Derneği" adıyla anılan bir dernek kurdukları ve anılan dernek çatısı altında biraraya gelerek ortak fiyat listesi belirledikleri,
- Teşebbüslerin liste dışına çıkarak iş yapmalarının yasaklandığı,
- Belediye araçlarının motor yenileme işlerinde birlikte hareket ederek rekabeti ortadan kaldırdıkları

iddialarına yer verilerek gereğinin yapılması istenmiştir.

G- DOSYA EVRELERİ

1. T.C. Altındağ Belediye Başkanlığı'nın şikayet dilekçesi 29.12.1999 tarihinde Rekabet Kurumu kayıtlarına girmiştir.

2. Söz konusu şikayet dilekçesi üzerine hazırlanan 23.2.2000 tarih ve D3/1/A.İ.Ç.-00/1 sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 29.2.2000 tarih ve 00-9 sayılı toplantısında görüşülmüş, Kanun'un 40/1 ve Rekabet Kurumu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 55/1. maddeleri uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

3. Önaraştırma sonucunda Kurum raportörlerince düzenlenen 9.5.2000 tarih ve D3/2/H.S.-00/2 sayılı Önaraştırma Raporu, Rekabet Kurulu'nun 23.5.2000 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 00-19/192-104 sayılı karar ile 4054 sayılı Kanun'un 41. ve 43/1. maddeleri uyarınca yukarıda adı geçen 18 teşebbüs hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

4. Alınan karar üzerine 5.6.2000 tarihinde Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca ilgili teşebbüslere soruşturma açıldığına dair bildirimde bulunularak 30 gün içinde ilk yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiştir. 6.6.2000 tarihinde söz konusu karara ilişkin tebligatı alan mezkur firmaların ilk yazılı savunmaları yasal süresi içinde Kurum kayıtlarına girmiştir.

5. Soruşturma Heyetince tamamlanan 26.10.2000 tarih ve S.R./00-13 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca, Kurul Üyeleri ile ilgili teşebbüslere 31.10.2000 tarihinde gönderilmiş ve ilgili teşebbüsler Soruşturma Raporu'nu 1.11.2000 tarihinde tebellüğ etmiştir. Yine aynı maddenin ikinci fıkrası

gereğince ilgili teşebbüslerden 30 gün içinde yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiştir.

6. Hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerin ikinci savunma yazıları 28.11.2000-30.11.2000 tarihleri arasında Kurum kayıtlarına girmiştir.

7. Soruşturma Heyeti'nin hazırladığı, 15.12.2000 tarihli ek yazılı görüş, Kanun'un 45/2. maddesi uyarınca, 15.12.2000 tarihinde Kurul Üyeleri ile ilgili teşebbüslere gönderilmiş ve ilgili teşebbüsler, 16.12.2000 tarihinde ek yazılı görüşü tebellüğ etmiştir.

8. İlgili teşebbüslerin ek yazılı görüşe karşı yazılı savunmaları 15.1.2001, 16.1.2001 tarihlerinde Kurum kayıtlarına girmiştir.

9. Soruşturma kapsamındaki teşebbüslerin talebi üzerine; Rekabet Kurulu'nun 23.1.2001 tarih ve 01-05 sayılı toplantısında, yürütülen soruşturma ile ilgili olarak 26.2.2001 tarihinde sözlü savunma toplantısı yapılmasına karar verilmiş ve sözlü savunma toplantısı davetiyeleri, Kanun'un 46. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ilgililere gönderilmiştir.

10.26.2.2001 tarihinde yapılan sözlü savunma toplantısında taraflar son savunmalarını yapmışlardır.

11.Rekabet Kurulu 27.2.2001 tarihinde nihai kararını vermiş ve karar 28.2.2001 tarihinde tefhim edilmiştir.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

1. Rekabet Kurulu'nun aldığı soruşturma kararı uyarınca yapılan incelemeler ve teşebbüslerin savunmaları çerçevesinde; motor yenileme firmalarının rekabet ihlalleri içeren kararlarının, Ankara Motor Yenilemeciler Derneği'nin faaliyete geçtiği 27.5.1998 tarihinden önce 3.12.1997 tarihli "Ankara Motor Yenileme Atelyeleri Anlaşma Protokolü" ile uygulanmaya başladığı tespit edilmiştir.

Protokol'de; fiyat listelerinin belirlenmesi, iskonto şartları, yayımlanan fiyat listelerinin altındaki bir fiyatla hizmet ya da teklif vermeme, kura seçimi sonucu belirlenen firmaların verilen sıra numarası ile ihalelere girebilmesi ve gerek fiyat listelerinin oluşturulmasının gerekse alınmış olan kararlara göre verilen tekliflerin oluşturulan yönetim kurulunca denetlenebilmesi şeklinde sıralanabilecek yükümlülük ve sınırlamalar getirilmektedir. Ayrıca, 3.12.1997 tarihinde yapılan toplantı sonucu oy birliği ile alınan kararların uygulanmasında ve kurulacak olan derneğin yönetiminde yer almak üzere aynı yönetim kurulunun yetkilendirildiği de söz konusu Protokol'de yer almaktadır.

Kararın alındığı tarihte Ankara Motor Yenilemeciler Derneği'nin henüz kurulmuş olmaması (Dernek 27.5.1998 tarihinde tescil edilmiş ve faaliyete geçmiştir.), dernek yönetim kurulu karar defterinde Kanun'u ihlal edici herhangi bir karara

rastlanılamaması ve tarafların da ifade ettikleri gibi söz konusu anlaşmanın firmalar arası alınmış bir karar olması, anılan derneğin sektörde faaliyet gösteren firmaların biraraya gelmesini sağlayan, sektör ile ilgili sorunların ve bunlara ilişkin çözümlerin arandığı bir toplantı yeri olarak algılanmasını sağlamaktadır.

Dolayısıyla mevcut bulguların ışığında şikayet dilekçesinde yer alan rekabet ihlallerine ilişkin durumun Ankara Motor Yenilemeciler Derneği'nin kurulmasından önce de var olduğu ve söz konusu Protokol'de yer alan firmalarca oluşturulan *fiili birliktelik* neticesinde *tüzel kişiliği olmayan bir teşebbüs birliği* meydana getirilerek kararlar alındığı ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, "Ankara Motor Yenileme Atelyeleri Anlaşma Protokolü" adı ile anılan anlaşmaya taraf olan teşebbüslerce alınmış olan kararlar teşebbüs birliği kararı niteliğindedir.

Anlaşmanın 4054 sayılı Kanun'a aykırılığı ve bu Kanun gereğince söz konusu motor yenileme firmalarının oluşturduğu teşebbüs birliğinin bildirim mükellefiyeti altında bulunması dolayısıyla, Kanun'un 4. maddesinin (a), (b), (c) maddelerine uyumlu olduğu tespit edilen söz konusu kararların alınmasında taraf olan mezkur birlik üyesi firmaların Kanun'un 16. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca (2000/1 no'lu Tebliğ ile değişik) 2.433.600.000 TL'den az olmamak üzere bir önceki yıl sonunda oluşan yıllık gayrisafi gelirlerinin %10'una kadar para cezası ile ve bildirim yapılmaması nedeniyle teşebbüs birliği ve/veya üyelerinin aynı Kanun maddesi uyarınca cezalandırılması gerekmektedir.

2. Dernek amaçlarından biri olarak işçilik ücretlerinin programlanmasında üyelere önerilerde bulunulması şeklindeki tavsiyeye üyelerin fiilen uyması halinde birbirine rakip teşebbüsler arasındaki rekabette kullanılacak tek araç olan fiyat değişkeninin işbirliği ile belirleneceği ve bu durumun da 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin (a) bendine uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Bu nedenle 2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun 1. maddesinde yer alan "...kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak gayeyi gerçekleştirmek üzere..." şeklindeki hükümden hareketle, Ankara Motor Yenilemeciler Derneği'nin Tüzüğünde yer alan söz konusu hükmün 4054 sayılı Kanun'da yasaklanan faaliyetler arasında sayılması sebebiyle Dernek Tüzüğü'nden çıkartılması, ayrıca mevcut ve gelecekte kurulacak olan derneklerin tüzüğünde 4054 sayılı Kanun'a aykırı hükümlerin yer almaması amacıyla konunun İçişleri Bakanlığı'na bildirilmesi gerekmektedir.

İ- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İLGİLİ PAZAR

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Motor yenileme hizmetleri tamir ve bakım hizmetlerinden nitelik ve kapsam açısından farklı olup, nispeten büyük ve sabit mekanik yatırımlarla birlikte kalifiye işgücü gerektirmektedir. Motor yenileme hizmeti, kısmen de olsa yeni parçalarla yeni bir

motor yaratma amacı taşır. Halbuki tamir ve bakım hizmetleri motorun ve yardımcı ekipmanın mevcut halini iyileştirmeye yöneliktir.

Bu nedenle; ilgili ürün pazarı, her türlü içten yanmalı motorların kısmen ya da tamamen yenilenmesi hizmetini içeren “İçten Yanmalı Motorların Yenilenme Pazarı” olarak belirlenmiştir

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Yenilenecek motorların atölyelere nakil maliyetinin belli bir mesafeden sonra bu hizmetin değerini geçtiği ve mesafe uzadıkça optimum faydadan uzaklaşıldığı için motor yenileme hizmeti doğal bir pazara sahip olmaktadır. Senelere dayanan müşteri alışkanlıkları, Ankara sınırları içinde faaliyet gösteren kuruluşlar ile yenileme işlemine ilişkin yapılan anlaşmalar da dikkate alındığında söz konusu hizmetin Ankara ili ve çevre ilçelerde gerçekleştirildiği ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle ilgili coğrafi pazar *Ankara İli Sınırları* olarak belirlenmiştir.

I.2. HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILAN TEŞEBBÜSLER

I.2.1. Çiftçiler Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu’nda 30/561 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; 31. Sokak No:2 Ostim/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %40 İ. K. Ç., %30 M. A. Ç. ve %30 A. E. Ç. adlı şahıslar üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 13.423.681.876 TL.
1998 yılı cirosu : 25.547.694.101 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.2. Özlider Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu’nda 1.2.1994 tarih ve 100680 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; 31/A Sokak No:25 Ostim/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %40 S. Ç., %40 A. R. D. ve % A. Ç. adlı şahıslar üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 35.199.640.820 TL.
1998 yılı cirosu : 67.906.296.385 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.3. Çağ Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 20.5.1986 tarih ve 60692 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; Adalararası 217. Sokak No:12 Ostim/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %95 C. Ç., %5 S. Ç. üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 5.685.473.174 TL.
1998 yılı cirosu : 12.005.980.652 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.4. Lider Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 71248 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; 47. Sokak No:12 Ostim/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %95 S. Ş., %5 M. Ü. üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 13.602.043.014 TL.
1998 yılı cirosu : 36.259.403.405 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.5. Serhat Motor Yenileme

Ankara İli Esnaf ve Sanatkar Sicili Memurluğu'nda 23.8.1991 tarih ve 06/196807 sicil numarası ile M. A. E. adına kayıtlı olan firma bir şahıs işletmesi olup, 12. Sokak No:17 Ostim/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 3.957.216.314 TL.
1998 yılı cirosu : 9.052.687.826 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.6. Yıldırım Motor Yenileme Rek. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 29.6.1994 tarih ve 103404 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; Oto Sanayi Sitesi 17. Sokak No:15 Şaşmaz/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %30 S. Ö., %35 Y. Ö., %35 A. Ö. üzerine kayıtlıdır.

Adı geçen teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 7.335.661.000 TL.
1998 yılı cirosu : 18.317.054.000 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.7. Nur-İş Motor Yenileme Tor. İnş. Taah. Tic. San. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicil Memurluğu'nda 9.7.1997 tarih ve 129215 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; Yenisanayi Tunç Caddesi No:15 İskitler/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %33,3 B. A., %33,3 H. A. ve %33,3 H. A. üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 1.243.963.000 TL.
1998 yılı cirosu : 5.069.270.000 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.8. Azim Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 30/1087 sicil numarası ile kayıtlı olan firma, İskitler Caddesi No: 56/19 İskitler/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %20 Ç. E., %20 İ. U., %20 K. K., %20 M. T., %20 T. T. üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 3.421.665.000 TL.
1998 yılı cirosu : 4.805.678.000 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.9. Anadolu Motor Yenileme Atelyesi

Ankara İli Esnaf ve Sanatkar Odası'nda 06/182150 sicil numarası ile S. O.-S. O. adına kayıtlı bir şahıs işletmesi olan firma; Demir Sanayi İznik Caddesi No:21 İskitler/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 3.392.688.957 TL.
1998 yılı cirosu : 4.728.832.500 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.10. Özgür Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 152026 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; Ata Sanayi 1. Sokak No:1 İskitler/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir.

Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %30 R. A., %26 M. Ç., %11 H. B. A., %11 L. A., %11 K. G., %11 K. Ö. üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 5.659.148.478 TL.
1998 yılı cirosu : 11.856.490.000 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.11. Serdar Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 107461 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; Turgut Özal Bulvarı No:6/A İskitler/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %56,24 Y. A. B., %23,75 S. A. B. ve %20 B. B. üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 11.250.111.000 TL.
1998 yılı cirosu : 21.560.106.000 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.12. Ankara Motor Yenileme

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 26.1.1983 tarih ve 30417 sicil numarası ile İ. G. adına kayıtlı olan firma bir şahıs işletmesi olup, 1.Cadde Oktay Pasajı No:48/12 Büyüksanayi/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 5.445.947.717 TL.
1998 yılı cirosu : 8.899.300.739 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.13. Emsa-Erkal Motor Sanayi A.Ş.

Merkezi İstanbul Caddesi Elif Sokak No:11-12 Ankara olan firmanın iki şubesi bulunmaktadır. Bunlardan ilki 100. Yıl Bulvarı No:19 Ostim/Ankara, ikincisi ise Oto Sanatkarlar Sitesi 21. Sokak No:16 Şaşmaz/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %47,5 G. K., %25 A. Ö., %25 G. K., %1,25 İ. H. Ö., %1,25 Ö. Ö. üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 28.712.274.935 TL.
1998 yılı cirosu : 60.858.275.172 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.14. Yeni Özbil Motor Sanayi A.Ş.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 57387 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; Sebzebahçeleri Sokak No:4/1-2 İskitler/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %84,5 S. S. Ö., %5 S.Ö., %5 S. Ö., %5 S. Y., %0.5 C. B. üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 15.714.766.000 TL.
1998 yılı cirosu : 27.042.507.000 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.15. Destek Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 51937 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; Tunç Caddesi No:8 Yenisanayi/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %50 S. D., %20 M. D., %15 Z. D. ve %15 D. D. üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 5.289.556.000 TL.
1998 yılı cirosu : 8.717.045.000 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.16. Bilgin Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 123971 sicil numarası ile kayıtlı olan firma; Oto Sanayi Sitesi 16. Sokak No:9 Şaşmaz/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir. Soruşturmanın yapıldığı dönem itibarıyla şirket hisseleri; %60 B. B., %20 B. O., %20 M. D. üzerine kayıtlıdır.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 6.446.159.000 TL.
1998 yılı cirosu : 12.300.696.000 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.17. Yeni Başkent Motor Yenileme

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 30/1590 sicil numarası ile İ. K. adına kayıtlı olan firma bir şahıs işletmesi olup; Sedef Sokak No:16/L İskitler/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 13.237.107.608 TL.
1998 yılı cirosu : 24.336.515.371 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.2.18. Güney Motor Yenileme

Ankara Ticaret Sicili Memurluğu'nda 27/2641 sicil numarası ile S. G. adına kayıtlı olan firma bir şahıs işletmesi olup, Oto Sanayi Sitesi 1. Cadde 4. Sokak No:2 Şaşmaz/Ankara adresinde faaliyet göstermektedir.

Anılan teşebbüsün son 3 yıllık cirosu aşağıdaki gibidir:

1997 yılı cirosu : 3.823.161.868 TL.
1998 yılı cirosu : 4.905.479.686 TL.
1999 yılı cirosu :TL.

I.3. TESPİTLER

I.3.1. Ankara Motor Yenileme Atölyeleri Anlaşma Protokolü

Yapılan yerinde incelemelerde 3.12.1997 tarihli, "Ankara Motor Yenileme Atölyeleri Anlaşma Protokolü" adıyla anılan metin tespit edilmiştir. Söz konusu Protokol'de yer alan konuya ilişkin hükümler aşağıdaki gibidir:

...

Madde: 2

Kurul yürürlüğe konmak üzere hazırlanan fiyat listelerini oy birliği ile kabul etmiştir.

Madde: 2/a

Tespit edilen fiyatların resmi dairelere 15/12/1997 tarihinden itibaren, Piyasaya 01/01/1998 tarihinden itibaren geçerli olmasına.

Madde: 2/b

Yıl içinde yapılacak zamların her altı ayda bir yapılmasına resmi ve şirketlere verilen tekliflerin 1/7/1998 tarihine kadar geçerli olduğu belirtilecek. Teklif verirken hazırlanan ön kapak yazısı doldurularak teklif verilecek. 4/12/1997 tarihinden sonra eski fiyatla teklif verilemez.

Madde: 2/c

1/7/1998'deki yapılacak zamlar Dolara endekslenmiştir. Bu kararın alındığı tarihte ABD Doları alış fiyatı 195.000 TL'dir.

Madde: 2/d

Özel şirket veya servislere daha önce protokolle yapılmış sözleşmeler varsa sözleşme sonuna kadar devamına, Bu sözleşmeler idare kuruluna icap ederse ibraz edilecek.

Madde: 3

Tespit edilen fiyat listelerinin başlıklarına firma isimleri yazılarak çoğaltılacak. Fiyat Listeleri büyük basılıp atölyelere asılacak.

Madde: 3/a

İmzalanan fiyat listeleri ve kararlar dosya halinde her firmaya verilecek.

Madde: 4

Firmalar yukarıda alınan tarihten itibaren yalnızca bu listelerden çalışacaklar yapılan sözleşme gereği bunun altına inemeyecek, indirim veya başkaca bir yola gidilmeyecek.

Madde: 5/a

Tekliflerde iskonto gösterilmeyecek. Teklif talep eden kuruluşa bütün firmalar teklif verecek. İşin tanzimi yönetim kurulu tarafından yürütülecek.

Madde: 5/b

Tekliflerde hiçbir şekilde tahrifat yapılmayacak, ek yazı yazılmayacak, yalnızca gerekli pul mühür ile tasdik edilecek.

Madde: 5/c

Resmi dairelerce hazırlanan liste ve fiyatlara teklif verilmeyecek yalnızca bizim tekliflerimiz verilecek.

Madde: 5/d

Verilen tekliflerin birer kopyası fotokopisi çekilerek gerekirse kurula verilecek. Kurul gerekli görürse her firmanın faturalarını denetleyebilecek.

Madde: 5/e

El altından işin hilesine kaçarak. Atölyelere, ustalara; Kira bedeli, elektrik fatura ödemeleri, takım tezgah alma ve bunun gibi avantajlar sağlayanların benim haberim yoktu kalfa usta yapmış gibi olayların tespiti halinde o firma suçlu sayılacak.

Madde: 6

Açık ihalelerde yönetim kurulunca önce bir sıralama kurası çekilecek ve bu sıralamaya göre firmalar numaralanacak. İlk ihale 1 numaradan başlayarak devam edecek (şubeler giremez) Aldığımız karara göre işi alan firma yaptığı işin fatura bedeli üzerinden (havuza) diğer firmalara kestiği fatura bedelinin %30 unu fatura karşılığı ödeme yapacak.

Madde: 7

Bu sistem teklifli ihalelerde aynen uygulanacak.

Madde: 7/a

İhale üzerinde kalan firma kestiği fatura bedeli üzerinden diğer firmalara %30 pay ödeyecek ödediği bedel kadar fatura alacak.

Madde: 7/b

Bazı firmalar anlaşmalı olduğu resmi kuruluşlara önce işi yapmakta bedelini sonra tahsil etmekte olduğundan teklif gerekmektedir. Bu firma işi önce yaptığını belgelediğinde kendisine yardımcı olunacaktır...

Madde: 7/c

Açık ihalelerde konulan muhammen bedel bizim liste fiyatlarımızın altında ise ihaleye girilmeyecek. Bu tip ihale hazırlayan yerlere bizim fiyat listelerimiz verilecek.

Madde: 7/d

Bütün bu işlemlerden yürütme kuruluna bilgi verilecek ve tutulan kayıtlarla sıralama ve diğer işlemler yürütülecektir.

Madde: 8

Seçeceğimiz idare kurulu bütün işlerin sıralamasında alınan kararlara uyulup uyulmadığını gelen duyumların takipçisi olacak ve karar merci olacaktır.

Madde: 9

İş yerlerine peşin ödeme yapılmadan işin teslim edilmeyeceğini belirten yazılar koyacağız. Veresiye vermek firmanın kendi insiyatifine bırakılacak, yalnız yapılan işin bedelini tahsil etmeyerek bunu ustalara bir pay çıkar yolu yapmak suç olacaktır. Bütün firmalar birbirlerini otokontrol sistemi ile takip edeceklerdir.

Madde: 9/a

Kötü ünü olan ustalar ve firmalar kara listeye alınarak zor durumda bırakılacak başka bir firmaya borcu varsa önce oraya olan borcunu ödeyecek ve ondan sonra peşin ödeme kaydı ile işi yapılacaktır. Bu tip ustalar veya başkaları hakkında yönetime bilgi verilecek yönetim bütün firmaları bilgilendirecek.

Madde:10

İş dalımızda her zaman karşılaştığımız tamirci hatalarının dahi bizlere yüklenmesini önlemek ve hakkında bir karar vermek için yönetime bilgi verilecek, yönetimin tayin edeceği bilirkişi kurulu hatanın tespitini yaparak rapor verecek.

Madde:11

Yukarıda almış olduğumuz kararlara aynen uymayı, uymadığım takdirde önce yönetim kurulunun ve daha sonra tüm firmaların (ben hariç) oybirliği ile hatalı olduğum kararı verilirse, vermiş olduğum 5.000.000.000.TL (Beş Milyar TL) senedimi ödemeyi taahhüt ediyorum...

I.3.2. Fiyat Listelerine İlişkin Tespitler

İlgili hizmet pazarında faaliyet gösteren motor yenileme firmalarının yapmış oldukları hizmetlere ilişkin fiyat listeleri, uygulamada resmi ve özel kesime yönelik olarak hazırlanmış iki ayrı liste şeklindedir. Resmi kurum ve kuruluşların talep edecekleri hizmetlere ilişkin listeler yıllık; özel kesimin talep edeceği hizmetlere ilişkin listeler

ise altı aylık dönemler halinde hazırlanmaktadır. Listeler motorların yakıt cinsi ve silindir çap büyüklükleri bakımından beş temel ayrıma göre oluşturulmuş toplam 36 kalem işçilik ve imalat fiyatlarını içermektedir.

Anılan listelerin devamında motor yapısı ve büyüklükleri standart ölçülerden farklı olan (sınırlı sayıda) araçların yenileme işlerine ilişkin özel fiyatlandırmalar yapılmıştır.

I.3.3. İhalelere Verilen Teklifler

Aşağıda motor revizyon işine ilişkin Altındağ Belediyesi ve Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin 1997,1998,1999,2000 tarihlerinde açmış oldukları ihalelere motor yenileme firmaları tarafından verilen teklifler sunulmuştur.

I.3.3.1. BEDAŞ'a Verilen Teklifler

Başkent Elektrik Dağıtım A.Ş.'den alınan 5.5.2000 tarihli bilgi yazısında özetle;

Benzinli ya da dizel motorlar ile iş makinalarının motor yenileme işleri için piyasada belirlenen tahmini bedeller (tek tip liste fiyatı) üzerinden 27.2.1997 tarihinde yapılan ihaleye 5 firmanın katılmış olduğu belirtilerek söz konusu ihaleye Ankara Motor'un %40, Çağ Motor'un %50, Emsa-Erkal'ın %51, Yeni Özbil'in %57, ve Destek Motor'un % 65 indirimli teklif verdiği ve yapılan değerlendirmeler sonucunda Destek Motor firması ile 1 yıllık sözleşme yapıldığı ifade edilmiştir.

Motor yenileme işi ile ilgili olarak 1.5.1998 tarihinde yapılan ihaleye hiçbir firmanın katılmaması sebebiyle ihalenin iptal edildiği, bu sebeple 25.6.1998 tarihinde ikinci kez ihalenin yapıldığı ancak söz konusu ihaleye sadece Emsa-Erkal ve Destek Motor firmalarının katılıp, her ikisinin de %5 indirim teklif vermesi üzerine ihalenin ikinci kez de iptal edildiği belirtilmiştir. Açıklamaların devamında aynı işle ilgili olarak 4.9.1998 tarihinde yapılan ihalenin de katılımsız olması sonucu motor yenileme işlerinin satın alma limitleri dahilinde yaptırıldığı, son olarak 27.7.1999 tarihinde yapılan ihaleye sadece Yeni Başkent Motor'un % 40 indirimle teklif vermesi üzerine ihalenin yine iptal edildiği ifade edilmiştir.

I.3.3.2. Altındağ Belediyesi'ne Verilen Teklifler

– İki adet Fatih marka motor için 24 kalem motor revizyon işinin yaptırılmasına ilişkin, Anadolu Motor Yenileme 80.000.000.TL., Yeni Başkent Motor Yenileme 100.000.000.TL., Özgür Motor Yenileme 100.000.000.TL., Serdar Motor Yenileme 100.000.000.TL.; teklif vermiş sonuç olarak söz konusu yenileme işi en uygun teklif veren Anadolu Motor Yenileme firmasına 17.7.1997 tarihinde verilmiştir.

– Bir adet Dodge ve bir adet Fatih marka motorun 20 kalem yenileme işinin yaptırılmasına ilişkin; Anadolu Motor Yenileme 51.520.000.TL., Yeni Başkent Motor Yenileme 64.400.000.TL., Özgür Motor Yenileme 64.400.000.TL., Serdar Motor Yenileme 64.400.000.TL., teklif vermiş ve sonuç olarak söz konusu motor yenileme

işi en uygun teklifi veren Anadolu Motor Yenileme firmasına 28.8.1997 tarihinde ihale edilmiştir.

– Bir adet Man, iki adet Dodge markalı motorun revizyonu için 30 kalem yenileme işinin yaptırılmasına ilişkin; Anadolu Motor Yenileme firması 82.720.000.TL., Yeni Başkent Motor Yenileme 103.400.000.TL., Özgür Motor Yenileme 103.400.000.TL., Serdar Motor Yenileme 103.400.000.TL. teklif vermiş ve sonuç olarak söz konusu motor yenileme işi en uygun teklifi veren Anadolu Motor Yenileme firmasına 23.10.1997 tarihinde verilmiştir.

– Altı adet araç ve iki adet iş makinası motorunun 60 kalem revizyon işine ilişkin; Anadolu Motor Yenileme firması 174.080.000.TL., Yeni Başkent Motor Yenileme 217.600.000.TL., Özgür Motor Yenileme 217.600.000.TL., Serdar Motor Yenileme 217.600.000.TL. teklif vermiş ve sonuç olarak söz konusu motor yenileme işi en uygun teklifi veren Anadolu Motor Yenileme firmasına 2.12.1997 tarihinde verilmiştir.

– 17.03.1998 yılında alınan bir karara göre; Yıldırım Motor Yenileme %5, Serhat Motor Yenileme %5, Emsa-Erkal Motor Yenileme %4, Yeni Özbil Motor Yenileme %4, Güney Motor Yenileme %3, Öz Lider Motor Yenileme %5, Yıldız Motor Yenileme %5, Serdar Motor Yenileme %5, Özgür Motor Yenileme %2, Destek Motor Yenileme %4, Lider Motor Yenileme %5, Yeni Başkent Motor Yenileme %3, Bilgin Motor Yenileme %3, Anadolu Motor Yenileme %6, Çiftçiler Motor Yenileme %4, Nur-iş Motor Yenileme %4, Azim Motor Yenileme %4 iskonto ile 31.12.1998 tarihine kadar geçerli liste üzerinden motor yenileme işlerini yapmayı taahhüt etmişlerdir. Söz konusu yenileme işi en uygun teklifi veren Anadolu Motor Yenileme adlı firmaya verilmiştir.

– 1999 yılına ilişkin motor yenileme işleri ile ilgili olarak açılmış olan ihaleye 15 firma teklif vermiştir. Buna göre Yıldırım Motor Yenileme, Serhat Motor Yenileme, Emsa-Erkal Motor Yenileme, Yeni Özbil Motor Yenileme, Ankara Motor Yenileme, Güney Motor Yenileme, Öz Lider Motor Yenileme, Çağ Motor Yenileme, Serdar Motor Yenileme, Özgür Motor Yenileme, Destek Motor Yenileme, Lider Motor Yenileme, Yeni Başkent Motor Yenileme, Bilgin Motor Yenileme, Anadolu Motor Yenileme olmak üzere toplam 15 firma 31.12.1999 yılına kadar geçerli liste üzerinden %5 iskonto ile söz konusu işi yüklenme taahhüdünde bulunmuşlardır. Ancak teklif veren firmalarla fiyat listeleri konusunda tekrar bir görüşme yapılması ve %5 iskonto oranının yükseltilmesi konusunda Belediye Encümen üyelerince yapılan görüşmeler neticesinde ihalenin sonuçlandırılmayarak bekletilmesine 28.1.1999 tarihinde karar verilmiştir.

– 11.5.1999 tarihinde yine aynı iş için Yıldırım Motor Yenileme, Emsa-Erkal Motor Yenileme, Yeni Özbil Motor Yenileme, Ankara Motor Yenileme, Güney Motor Yenileme, Öz Lider Motor Yenileme, Serdar Motor Yenileme, Özgür Motor Yenileme, Destek Motor Yenileme, Yeni Başkent Motor Yenileme, Anadolu Motor Yenileme, Azim Motor Yenileme olmak üzere toplam 13 firmanın %5 iskonto ile söz konusu motor yenileme işini yapma taahhüdü vermeleri üzerine Belediye Encümeni tarafından yapılan görüşmeler neticesinde bu konuda oluşturulacak komisyon kararı

doğrultusunda tercih yapılması hususunda karar alınmış ve 20.5.1999 tarihinde anılan komisyon; Yıldırım Motor Yenileme adlı firmaya %5 iskonto ile yapmayı teklif ettiği 31.12.1999 tarihine kadar geçerli liste üzerinden söz konusu motor yenileme işlerinin yapımını vermiştir.

2000 yılı için Belediye'nin tüm araçlarının yenileme işine verilen tekliflerin; Azim Motor Yenileme %20, Öz Lider Motor Yenileme, Yıldırım Motor Yenileme ve Emsa-Erkal Motor Yenileme %5, Özgür Motor Yenileme %4 iskontolu olması sonucu, söz konusu tekliflerin incelenmeye alınarak yeni sözleşme yapılıncaya kadar mevcut yenileme işlerinin 1999 yılı şartlarına göre Yıldırım Motor Yenileme firmasına verilmesine 4.1.2000 tarihinde karar vermiştir.

I.3.4. Fatura Uygulamalarına İlişkin Tespitler

Yapılan yerinde incelemeler sırasında soruşturmaya konu olan söz konusu teşebbüslerin yerine getirmiş oldukları motor yenileme hizmetlerine ilişkin fatura kayıtları incelenmiştir. İncelemelerde anılan fatura kayıtları, ait oldukları tarihte geçerli fiyat listeleri ile karşılaştırılarak motor yenileme hizmet bedellerinin liste fiyatlarına uyumu araştırılmıştır.

I.3.4.1. 1.1.1998-1.7.1998 Dönemi

Elde edilen belgeler üzerinde yapılan incelemelerde 4.12.1997 tarihli söz konusu "Anlaşma Protokolü"nü kabulünden sonra, ilk altı aylık fiyat listesinin 01.01.1998-01.07.1998 tarihleri arasında uygulanmış olduğu görülmektedir. Buna göre;

Yıldırım Motor Yenileme firmasının 11.5.1998 tarih ve 018587 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Lider Motor Yenileme firmasının 24.7.1998 tarih ve 078968 numaralı faturasında benzinli motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Serhat Motor Yenileme firmasının 19.1.1998 tarih ve 0073737 numaralı faturasında benzinli motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Özlider Motor Yenileme firmasının 10.3.1998 tarih ve 132305 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Azim Motor Yenileme firmasının 1.7.1998 tarih ve 032061 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Anadolu Motor Yenileme firmasının 11.5.1998 tarih ve 117257 numaralı faturasında 1. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri %5 iskonto ile söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesi üzerinden fiyatlandırılmıştır.

Özgür Motor Yenileme firmasının 13.4.1998 tarih ve 373539 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Serdar Motor Yenileme firmasının 11.5.1998 tarih ve 100509 numaralı faturasında iş makinası ve 3. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Ankara Motor Yenileme firmasının 3.11.1998 tarih ve 082975 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Özbil Motor Yenileme firmasının 25.12.1998 tarih ve 013038 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Bilgin Motor Yenileme firmasının 24.2.1998 tarih ve 0330 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Destek Motor Yenileme firmasının 25.5.1998 tarih ve 0407 numaralı faturasında 1. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Çiftçiler Motor Yenileme firmasının 9.7.1998 tarih ve 059796 numaralı faturasında 1. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesi üzerinden %20 iskonto ile fiyatlandırılmıştır.

Emsa-Erkal Motor Yenileme firmasının 12.6.1998 tarih ve 037424 numaralı faturasında iş makinesi motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

I.3.4.2. 1.7.1999-31.12.1999 Dönemi

Söz konusu dönemde geçerli olmak üzere kullanılan fiyat listesi 31.12.1999 tarihine kadar geçerli liste olarak uygulamaya konulmuştur. Aynı dönemde motor yenileme hizmetleri için talep edilen ücretler; firmaların faturaları incelenerek tespit edilmiş olup, yapılan karşılaştırmalı analiz sonucu daha önceki dönemlerde olduğu gibi bu dönemde de liste fiyatlarına uyulduğu gözlemlenmiştir. Buna göre;

Çağ Motor Yenileme firmasının 11.7.1999 tarih ve 318033 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Lider Motor Yenileme firmasının 2.8.1999 tarih ve 147325 numaralı faturasında Benzinli grubundaki motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Özlider Motor Yenileme firmasının 3.9.1999 tarih ve 133625 numaralı faturasında iş makinesi motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Anadolu Motor Yenileme firmasının 15.9.1999 tarih ve 122708 numaralı faturasında Benzinli grubundaki motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Özgür Motor Yenileme firmasının 15.9.1999 tarih ve 373929 numaralı faturasında 1. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Serdar Motor Yenileme firmasının 25.6.1999 tarih ve 007659 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Bilgin Motor Yenileme firmasının 28.8.1999 tarih ve 0745 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Destek Motor Yenileme firmasının 15.9.1999 tarih ve 24778 numaralı faturasında 1. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Çiftçiler Motor Yenileme firmasının 30.9.1999 tarih ve 059987 numaralı faturasında 1. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

Emsa-Erkal Motor Yenileme firmasının 19.6.1999 tarih ve 037972 numaralı faturasında 2. grup motor yenileme işlemi için belirlenen hizmet bedelleri söz konusu dönemde geçerli olan fiyat listesindeki hizmet bedelleriyle aynıdır.

I.4. SAVUNMALAR VE BUNLARA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

I.4.1. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u İhlal Edici Eylem ve 3.12.1997 Tarihli Protokol'ün Niteliğine İlişkin Savunma ve Değerlendirme

Savunma yazılarında, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin son fıkrasında yer alan; "Ekonomik ve rasyonel gerekçelere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir." şeklindeki ilke ile söz konusu rekabeti engelleyici duruma

kurtuluş beyyinesi getirildiği ve bu sebeple savunmaların bu noktaya yönlendirileceği ifade edilmektedir.

Söz konusu savunmaya devamla; hiçbir şekilde uygulamaya girmeyen, girmesine de olanak bulunmayan “Ankara Motor Yenileme Atelyeleri Anlaşma Protokolü”nün motor yenileme sektörünün içinde bulunduğu derin çöküntünün ve haksız rekabetin etkisi altında meşru müdafa tepkisi ile yapılan bir toplantı sonucunda temenni amacıyla kaleme alındığı belirtilerek, bu sebeple anılan metnin oluşturulmasında suç unsuru taşımadığı kanısıyla hareket edildiği ifade edilmektedir. Savunmalarda ayrıca, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 4. maddesinde yer alan, “rekabeti engelleme, bozma, kısıtlama amacı taşıyan anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar...” ifadesinin Ceza Hukuku’nun en temel ilkesi olan kasit unsurunu göz ardı etmediği için amacın ve Kanun’un 16. maddesi dördüncü fıkrasında yer alan kastın varlığının araştırılması gerektiği şeklindeki hükmü de hatırlatılarak eylem aşamasına geçmeyen söz konusu Protokol’ün nazari olarak suç teşkil edebileceği düşünülse dahi, sadece metin üzerinde kalan bir anlaşma vasfına sahip olması dolayısıyla suçun oluşumunu engellediği ve bu durumun rekabeti önleyici nitelikte olmadığı dile getirilip, Kanun’a aykırı söz konusu eylemin Ceza Hukuku anlamında muhal bir suç teşkil ettiği ifade edilmiştir.

Savunmalarda ayrıca, listelerde yer alan işçiliklere ilişkin fiyatlarda meydana gelen artışların cirolarda da aynı zamanda ve aynı oranda değişiklik yaratması gerektiği ve iddia edildiği üzere bir birliktelik durumunda ciroların birbirine yakın olmasının zorunluluğu belirtilerek, söz konusu pazarda hiçbir zaman tekel veya kartel şeklindeki oluşumların meydana gelmediği, 3.12.1997 tarihinde imzalanan Protokol’ün kabulünden sonra kurulan derneğin varlığının bir organize hareketi değil aksine tepkisel bir durumu ortaya koyduğu, amacın organize bir hareket olması durumunda derneğin söz konusu Protokol’ün kabulünden önce kurulması gerektiği dile getirilmiştir. Söz konusu Protokol’de alınan kararların gerçekleştirilememesinin sebebi olarak;

- Cezai şart niteliğindeki senetlerin sektörde yaşanan mevcut rekabetten dolayı güven eksikliği sebebiyle muhafaza edileceği yerin ya da kişilerin tespit edilememesi ve sonuç olarak imzalanamaması,
- Düşük fiyatla iş yapan firma tespitinin imkansız olması,
- Konunun araştırılmasından sonra böyle bir düşünce ile meydana getirilen Protokol’ün kanunen suç teşkil edeceğinin anlaşılması gösterilmiştir.

Protokol’ün tek yaptırımı olan senetlerin hiçbir zaman alınmaması, bu yönde alınmış olan kararın sadece kağıt üzerinde kalması, bunların yanısıra suç teşkil edebilecek bir eylem nedeniyle verilen senetlerin geçerli olmayacağına sarih bir durum olması sebepleriyle suç işleme kasdının unsurlarının tamamlanmadığı belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen savunmalarda belirtildiği şekilde Kanun’u ihlal edici fiil; uyumlu eylem neticesinde değil, yatay seviyede birbirine rakip olan teşebbüsler tarafından

oluşturulan teşebbüs birliğinin “Ankara Motor Yenileme Atölyeleri Anlaşma Protokolü”nde almış olduğu kararlar neticesinde meydana gelmiştir. Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 4. maddesinde yer alan *“Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.”* şeklindeki hüküm ile teşebbüslerin ortaklaşa olarak rekabeti kısıtlamaya yönelik davranışları düzenleme altına alınmıştır. Açıkça görüldüğü üzere 4. madde hükmü, birden fazla teşebbüsün bir araya gelerek, birbirleri ile uyumlu, koordineli davranışlarla rekabeti sınırlama halini düzenlemekte ve teşebbüsler arasındaki bu irade uyuşması ve işbirliğinin, anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararları olmak üzere üç yolla gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir.

Uyumlu eylem, bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda, piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, ekonomik veya rasyonel gerekçelere dayandırılmayacak biçimde rekabetin kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi ve özellikle, piyasaların fiilen paylaşılması, fiyatın piyasalarda faaliyet gösteren teşebbüslerce birbirine yakın aralıklarla artırılması, uzun sayılabilecek bir süre piyasadaki fiyatların kararlılık göstermesi gibi hallerde ortaya çıkan teşebbüsler arası işbirliği durumudur.

Uyumlu eylem karinesi mutlak değil, aksinin ispatı mümkün olan bir adi karinedir. Dolayısıyla Kanun’un 59. maddesinin öngördüğü durumlardan birinin ortaya çıkması veya ilgili piyasa koşullarının rekabetin bozulduğu piyasalarla benzerlik göstermesi halinde, uyumlu eylemde bulunduğu iddia edilen teşebbüslerin, bu karineyi tersine çevirme imkanı vardır. Bu imkan ise 4. maddede “ekonomik ve rasyonel gerekçeler” gibi objektif kriterlerle sınırlandırılmıştır.

Rekabet Kanunu açısından 4. madde uyarınca yasaklanan anlaşmaların herhangi bir şekil şartına bağlı olması zorunluluğu bulunmamaktadır. Rekabet Hukuku'nun uygulanması bakımından önemli olan rekabetin sınırlandırılması veya rekabetin sınırlandırma tehlikesidir.

Nitekim 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi gerekçesinde; “Bu Kanun’un amacı rekabetin korunması olduğuna göre, rekabeti engelleyici, kısıtlayıcı, veya bozucu teşebbüsler arası anlaşma ve uygulamaların yasaklanması gerekir. Maddenin amacı bakımından anlaşma, Medeni Hukukun geçerlilik koşullarına uymasa bile, tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlamında kullanılmıştır. Anlaşmanın yazılı veya sözlü olmasının önemi yoktur... böylece teşebbüslerin kanuna karşı hile yolu ile rekabeti sınırlayıcı uygulamaları meşru göstermeleri engellenmek istenmiştir.” denilmek suretiyle Rekabet Hukuku'nun etkinliği ve önleyici olma işlevinin sınırlandırılmaması amaçlanmıştır.

Sonuç olarak, anlaşma ve uyumlu eylem arasındaki önemli bir farklılık; uyumlu eylemin ancak icrasına başlanmış uyuşmaları kapsarken, anlaşmanın ise, eyleme dönüşmemiş irade uyuşmalarını da kapsayacak bir anlaşma olmasıdır.

4054 sayılı Kanun'a aykırılığı detaylı bir şekilde inceleme gerektirmeden tespit edilebilen fiyat tespiti, pazar paylaşımı, arz veya talebin kontrolü gibi ihlaller, açık ihlal olarak kabul edilmektedir. Protokol'ün Kanun'a aykırılığının tespitinde de aynı yöntem izlenmiş olup bu konuda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır.

I.4.2. Fiyat Listelerine İlişkin Savunma ve Değerlendirilmesi

Motor yenileme hizmetlerinde yaklaşık 40 kalem değişik işlem olduğu, motor büyüklüklerine göre beş ayrı gruba ayrılan hizmetlerin sonuçta 200 civarında değişik fiyatla arz edildiği ifade edilerek, bu denli farklı işçilik bedellerinin piyasadan teklif toplayan özel sektör ve resmi kurumları mevcut karmaşıklık sebebiyle zor durumda bıraktığı, bunun yanısıra genellikle bir yıl süreli olarak alınan motor yenileme fiyatlarında hangi tür yenileme işleminin daha fazla yaptırılacağına önceden tahmin edilmesinin zor olması sebebiyle fiyat listelerinin toplam değerinin alınmasının yanıltıcı olacağı belirtilmektedir. Savunmalarda söz konusu liste fiyatı toplam değerlerinden hareket edilerek teklif toplanması halinde önceden tahmin edilemeyen yenileme işlemlerinden pahalı kalemlerin çoğunlukta çıkması durumunda işverenlerin (özel veya kamu) mağdur olacakları ifade edilmiştir.

Savunmalarda soyut liste düzenlemelerinin suç oluşturmadığı belirtilerek; ilgili pazarda söz konusu fiyat listelerinin daima var olduğu, genel olarak firmaların aynı işlemlere ilişkin uyguladıkları fiyatların birbirine benzer olduğu ifade edilmiştir. Konuya örnek olması açısından *"komşumuz örneğin kranklama işini 1000 liraya yapıyorsa sizin de bu rakamı uygulamanız gerekir. Çok cüzi fark dışında aksine davranmanız olanaksızdır. Fiyat listeleri bu genel seviyeye uygun olarak hatta birbirine bakarak düzenlenmekte idi"* şeklindeki ifade ile sektörde rekabetin nitelik, kalite ve ödeme koşullarındaki farklılıktan sağlanmakta olduğu, bu sebeple iddia edildiği gibi söz konusu durumun mutabakat yoluyla gerçekleştirildiğinin kabulünün mümkün olamayacağı belirtilmiştir.

Listelere ilişkin olarak yapılan savunmaların devamında resmi kuruluşların ihaleye çıkmadan önce atölyelerden fiyat listelerini alıp, ihale evrakına dahil ederek söz konusu liste üzerinden indirim talebinde buldukları ayrıca resmi ve özel sektöre yönelik olarak hazırlanan listelerdeki farklılığın resmi kurumların isteği doğrultusunda gerçekleştirildiği ifade edilmektedir.

Yapılan incelemelerde resmi daireler ile özel sektöre verilecek tekliflerin ayrı fiyat düzenlemeleri içerdiği tespit edilmiştir. Kanaatimizce oluşturulan fiyat farklılıkları resmi kurumların isteği doğrultusunda gerçekleşmemektedir. Zira Protokol'ün 2/a maddesinde yer alan; *"Tespit edilen fiyatlar resmi dairelere 15.12.1997 tarihinden itibaren piyasaya 01.01.1998 tarihinden itibaren geçerli olmasına"* şeklindeki hüküm ile *"01.07.1998'e kadar geçerlidir"* şeklindeki başlık altında düzenlenen fiyat listesinde söz konusu firmaların *"yukarıdaki fiyatlara ve alınmış olan tüm kararlara uyacağımızı taahhüt ederek imzalıyoruz"* şeklindeki beyanları ve yerinde incelemeler sırasında firmalardan alınan tek tip fiyat listeleri; alınmış olan bu kararın uygulandığı görüşünü desteklemektedir.

Soruşturma Raporu'nun, "Fiyat Listelerine İlişkin Tespitler" başlıklı bölümde yer alan "...fiyat listeleri; Anlaşma Protokolü'nün sektörde faaliyet gösteren motor yenileme firma temsilcileri tarafından kabul edildiği 4.12.1997 tarihinden sonra uygulanmaya başlamıştır..." şeklindeki ifadenin gerçeği yansıtmadığı, aksine söz konusu listelerin eskiden beri mevcut olduğu ifade edilerek, listelerin Protokol'ün oluşturulmasından önce de uygulandığına delil olarak savunmalarının ekinde geçmiş senelerdeki listelere yer verilmiştir. Ancak Protokol'ün 2/b maddesinin son cümlesinde "... 04.12.1997 tarihinden sonra eski fiyatlarla teklif verilemez." şeklindeki hüküm ve Soruşturma Raporu'nun ekleri arasında sunulan "Ankara Motor Yenileme Atölyeleri Anlaşma Gereği İmzalanacak Fiyat Listesi" başlığı altında hazırlanmış liste, savunmadaki ifadeden farklı bir anlam taşımaktadır. Söz konusu liste incelendiğinde "Yukarıdaki fiyatlara ve alınmış olan tüm kararlara uyacağımızı taahhüt ederek imzalıyoruz" şeklindeki beyan altında soruşturmaya muhatap olan tüm firmaların kaşeleri basılmak suretiyle temsilcilerinin imzaları ile kabul edildiği ve anılan listenin Protokol'ün meydana getirildiği 3.12.1997 tarihinden sonraki ilk liste (1.7.1998 tarihine kadar geçerli) olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, Rapor'un "Fiyat Listeleri Konusu" alt başlığında "...söz konusu anlaşmanın fiyatlar konusundaki mevcut uyumu daha da arttırmak amacı taşıdığı ve daha sonraki dönemlerde de liste fiyatı uygulamasına devam edildiği" şeklinde yer alan ifade ve aynı başlık altında "...fiyat listelerinin ilk kez bu anlaşma sonucu belirlenmediği, anlaşmanın yapıldığı 03.12.1997 tarihinden önce de söz konusu listelerin piyasada uygulandığı..." şeklindeki belirleme, Soruşturma Heyeti'nin tespitidir.

Kaldı ki 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'da sayılan sınırlayıcı uygulama örneklerinden ilki bir araya gelen teşebbüslerce, "mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatlarının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım ya da satım şartlarının tespit edilmesidir." Rekabet Hukuku açısından, fiyat tespiti veya fiyat karteli anlaşmalarının rekabet düzenine olan zararlı etkileri çok açıktır. Bu tür anlaşmalar sınırlayıcı ilişkilerin en klasik ve aynı zamanda en zararlı türü olarak kabul edilmektedir. Üçüncü kişilerle olan münasebetlere yönelik fiyat ve başkaca alım-satım şartlarının rakip teşebbüsler tarafından müştereken tespit edilmesi veya bu konuda ortak davranışlar sergilenmesinin, rekabeti sınırlayıcı etkiler doğurduğuna hiçbir şüphe yoktur. Zira piyasa ekonomisinin en temel kuralı, fiyatın herhangi bir müdahale olmaksızın, piyasa koşullarına göre serbestçe oluşmasıdır. Bundan dolayı fiyatın rakiplerin ortak iradeleri doğrultusunda oluşması rekabeti kati şekilde kısıtlamaktadır.

I.4.3. Fatura Uygulamalarına İlişkin Savunma ve Değerlendirilmesi

Yenileme işlemi; bir motorun yıpranma derecesi, özel imalat kalemi gerektirip gerektirmemesi gibi durumlardan dolayı her bir motor için farklılık göstermektedir.

Bu sebeple karşılaştırmalarda kullanılan faturaların tümü aynı sayıda ve çeşitte işçilik ücretleri toplamından oluşmayıp, konusu olan motorun durumuna göre ortaya çıkan işçilik kalemlerinden meydana gelmektedir.

İncelemeler sırasında fiyat listelerinde yer alan işçilik kalemleri esas alındığından bazı özel durumlarla karşılaşılmıştır. Bunlar;

- Fatura kayıtlarında yer alan ancak listede bulunmayan veya listede birim fiyatı verilen ancak faturada miktar belirtilmeden kaydedilen işçiliklerin varlığı sebebiyle fatura kalemlerinin tümüyle alınamaması,
- Bazı faturalarda yer alan motor yenileme işçilik bedellerinin toplu olarak fatura edilmesi sebebiyle, toplam değer in açıklayıcı olmaması sonucu incelemeye alınamaması,
- Yenileme işleminin uygulandığı motora ait grup tespit edilemediğinden söz konusu faturaların incelemeye alınamaması

olarak sıralanabilir. Bu sebeple özel durumları belirtilen faturalar yapılan karşılaştırmalarda tespit in objektifliğini etkilememesi amacıyla değerlendirmeye alınmamıştır.

Savunmalarda, fiyat listelerinin uygulanmadığına ilişkin olarak fatura uygulamaları ile ilgili örneklerin değerlendirmesinde belirtilen istisnaların aslında kural olduğu, değerlendirme dışı tutulan faturaların uygulamada müşterilerle yapılan pazarlıklar sonucunda oluşturulduğu belirtilmiştir.

Fatura uygulamalarının incelendiği dönemler 1997-1998-1999 yılları olarak belirtildiği halde söz konusu yıllara ilişkin altı aylık toplam altı dönem olmasına rağmen sadece iki dönemin incelemeye alınmış olması neticesinde yanlışlık yapıldığı, ayrıca karşılaştırmalarda üç listeye yer verildiği ancak diğer listelerin Rapor'da yer almadığı belirtilerek, yapılan incelemelerde her aya ait bir adet olmak üzere örnekleme usulü ile alınan faturalardan sadece 53 adedinin incelemeye alınmasının raporda olumsuz bir durum yarattığı dile getirilmiştir.

Rapor'da fatura uygulamalarına ilişkin olarak yapılan tespitlerde sadece iki dönemin incelenmeye alınmış olması yanlışlık olarak algılanmamalıdır. Esasen, Piyasaya yönelik alınan kararların Kanun açısından açık ihlal niteliği taşıması ve amacının rekabeti engellemek olduğu tespit edilen söz konusu Protokol'ün varlığı, ilgili ürün piyasasında anlaşmanın sonuçlarının veya etkisinin incelenmesine ihtiyaç göstermemektedir.

Soruşturma konusu ihlal; 3.12.1997 tarihli "Ankara Motor Yenileme Atelyeleri Anlaşma Protokolü" adıyla anılan metnin varlığı ve içerdiği kararların 4054 sayılı Kanun'u ihlal edici olmasından kaynaklanmaktadır. Protokol'de; yatay seviyede birbirine rakip firmalarca piyasadaki doğal rekabeti bozucu nitelikte kararlar alınarak oybirliği ile kabul edilmiştir. Söz konusu eylemin Kanun'da yasaklanan faaliyetler arasında yer alması dolayısıyla ihlalin niteliği gereği aksinin ispatlanması mümkün değildir. Fiili birliktelik neticesinde meydana gelen bu oluşumun en önemli niteliği ise tüzel kişiliğinin bulunmamasıdır. Bu noktadan hareketle mezkur oluşum Kanun'un 3.

maddesinde yer alan tanımlarda, “tüzel kişiliği olmayan teşebbüs birliği” olarak karşılık bulmaktadır.

Öte yandan, yapılan incelemeler sırasında ortaya çıkan özel durumlar nedeniyle bazı faturaların değerlendirmeye alınmamasının nedeni, savunmada belirtildiği şekilde topluca işçilik bedellerinin yazıldığı faturaların objektif olmamaları değil; anılan özel durumların tespiti objektifliğini etkilememesi amacıyla.

Soruşturma Raporu’nda ilgili dönemlerde geçerli olan fiyat listeleri ile fatura uygulamaları karşılaştırılmalı olarak ele alınarak, firmaların liste fiyatlarına karşı göstermiş oldukları uyum araştırılmıştır. Ancak savunmalarda, anılan faturalar ile listeler arasında fiyat farklarının çok fazla olduğu ifade edilerek, ortaya çıkan söz konusu farklılıkların değerlendirmenin insicamını etkilediği belirtilmiştir. Konu ile ilgili olarak yapılan incelemelerde, Protokol’ün 2. maddesinde de yer aldığı üzere, resmi kurumlar ve özel sektöre sunulacak aynı nitelikteki motor yenileme hizmetlerine ilişkin oluşturulan listelerin birlik üyesi firmalarca farklılaştırıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca müşteri kitlesine göre aynı nitelikli hizmetlere farklı liste uygulanarak fiyat farklılaştırması gerçekleştirildiği gerek önaraştırma, gerekse soruşturma döneminde tespit edilen bir bulgudur.

I.4.4. İhalelere Verilen Tekliflerde Danışıklılık Olmadığına İlişkin Savunma ve Değerlendirmesi

Savunmalarda Altındağ Belediyesi’ne verilen tekliflerin iddiayı çürütmekte olduğu, tüm tekliflerin Protokol’den önce ve sonra değişik fiyatları kapsadığı belirtilerek, Soruşturma Heyeti’nin neden bu konuyu kanıt olarak gösterdiğinin anlaşılamadığı ifade edilmiştir. Soruşturma Raporu’nda BEDAŞ’a verilen teklifler için yapılan açıklamaların yetersiz olduğu, ayrıca 1997 yılında yapılan ihalenin çok düzgün ve 1998 yılındaki ihalenin de mübaaya limitleri dahilinde yaptırıldığı, 1999 yılında ise ihaleye %40 indirim teklif edildiği, BEDAŞ’a verilen 27.2.1997 tarihli tekliflerde Protokol’den önce de aynı şekilde hareket edildiğinin soruşturma heyetince iddia edildiği belirtilerek, 27.2.1997 tarihindeki ihaleye 5 firmanın katıldığı ve %65,50,57,51,40 nispetinde indirim yapıldığı hususunun soruşturma heyetinin kendi ifadeleri olduğu hatırlatılmıştır.

Soruşturma Raporu’nun ilgili bölümün son paragrafında fiyat listesi uygulamasının söz konusu Protokol öncesinde de geçerli olduğu, söz konusu dönemde (27.2.1997) BEDAŞ’a verilen tekliflerdeki indirimlerin %40-65 nispetinde yüksek değerlerde ve birbirinden farklı iken; Altındağ Belediyesi’ne 1999 yılına ilişkin olarak verilen tekliflerde onbeş firmanın aynı fiyat listesi üzerinden %5 iskonto ile teklif verdiği, bu sebeple ihalenin iptal edilerek yeniden teklifler alındığında ise 13 firmanın aynı liste üzerinden %5 iskonto ile teklif verdiği belirtilmiştir. Motor yenileme firmaları tarafından BEDAŞ’a verilen teklifler savunmalarda belirtildiği üzere sadece 27.2.1997 tarihli değildir. Söz konusu ihale örneği firmaların Protokol öncesi davranışlarına örnek teşkil etmesi amacıyla belirtilmiştir.

Asıl vurgulanmak istenen konu; Protokol'ün oluşturulduğu tarihten sonraki dönemlerde söz konusu firmaların davranışlarının ne şekilde olduğunun ortaya konulmasıdır. Firmaların teklif verdikleri dönemler itibarıyla yapılan incelemelerde tek tip fiyat listesi uygulamasının söz konusu Protokol öncesinde de geçerli olduğu görülmektedir. Ancak teklif veren firmaların uygulamalarına bakıldığında BEDAŞ örneğinde olduğu gibi %40-65 arasında iskonto teklifleri görülmektedir. Protokol metni oluşturulduktan sonraki dönemlerde ise bu denli yüksek ve değişik oranlarda iskonto tekliflerinin olmadığı, aksine daha kontrollü, düşük oranlı iskontoların uygulandığı görülmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere Altındağ Belediyesi'ne verilen 1999 yılına ilişkin on beş adet motor yenileme firmasına ait teklifler aynı fiyat listesi üzerinden %5 iskontoludur. Söz konusu ihalenin tekrarlanması sebebiyle verilen tekliflere bakıldığında ise bu kez 13 adet firmanın aynı fiyat listesi üzerinden yine %5 iskonto teklif ettikleri görülmektedir. Aynı şekilde bu durum BEDAŞ'a verilen teklifler için de geçerlidir.

Sonuç olarak mevcut bulguların ışığında, aynı nitelikte hizmet arz eden ve birbirine rakip olan firmalarca gerçekleştirilen söz konusu uygulamaların, bir tesadüf sonucu değil, aksine; Kanun lafzı ile "tüzel kişiliği olmayan teşebbüs birliği" şeklinde tanımlanan oluşum içinde mutabakata varılarak meydana getirilen Protokol neticesinde olduğu ortaya çıkmaktadır.

J- GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAĞI

Soruşturma Heyeti hazırladığı raporda, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal edici nitelik taşıyan "Ankara Motor Yenileme Atelyeleri Anlaşma Protokolü"nü teşebbüs birliği kararı niteliğinde olduğunu tespit etmiştir.

Kanun'un "Tanımlar" başlığı altındaki 3. maddesinde yer alan " Bu Kanunun uygulanmasında...Teşebbüs Birliği: Teşebbüslerin belli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikleri... ifade eder" şeklindeki tanımlama; ayrı bir tüzel kişiliği olsun veya olmasın belli amaçlara ulaşmak için kurulmuş birliklerin "teşebbüs birliği" olarak değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Önaraştırma döneminde elde edilen bilgi ve belgeler ile yapılan incelemeler neticesinde motor yenileme firmalarının rekabet ihlalleri içeren kararlarının, Ankara Motor Yenilemeciler Derneği'nin faaliyete geçtiği 27.5.1998 tarihinden önce uygulanmaya başladığı tespit edilmiş olup, bu nedenle 3.12.1997 tarihli Protokol ile mezkur firmaların oluşturduğu fiili birlikteliğin tüzel kişiliği olmayan bir teşebbüs birliği olarak tanımlanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin (a), (b), (c) bendlerinde yasaklanan faaliyetler arasında yer alan fiiller ile birebir örtüşen kararlara taraf olan teşebbüslerin kendi kar realizasyonu ve maliyet koşullarını bireysel olarak dikkate almadan katıldıkları ve bu suretle ortak irade ile oluşturulan yeni bir oluşum içinde yer aldıkları Protokol'de;

– “Kurul yürürlüğe konmak üzere hazırlanan fiyat listelerini oy birliği ile kabul etmiştir.” şeklindeki karar, fiyat listesinin 3.12.1997 tarihli toplantıda oy birliği ile kabul edildiğini belgelemektedir.

– Tespit edilen fiyatların resmi dairelere 15.12.1997 tarihinden itibaren, piyasaya ise 1.1.1998 tarihinden itibaren geçerli olması (M.2/a), yeni fiyat listelerinin 4.12.1997 tarihinden itibaren geçerli olması (M.2/b), dolayısıyla bu tarihten sonra eski fiyatlarla teklif verilemeyeceği, anlaşmanın yapıldığı tarihten itibaren söz konusu liste fiyatlarından çalışılacağı, sözleşme gereği bunun altına inilemeyeceği indirim veya başka bir yola gidilemeyeceği (M.4) öngörülmektedir.

– Teklifli olarak yapılacak işlerde söz konusu teşebbüslerin iskonto gösteremeyeceği ve teklif talep eden kuruluşlara bütün firmaların teklif vereceği (M.5/a), zamların her altı ayda bir yapılacağı, resmi dairelere verilen tekliflerin 15.12.1997 - 1.7.1998 tarihleri arasında geçerli olacağı (M.2/b), söz konusu fiyat listelerinin USD’ye endekslediği, kararın alındığı tarihte 1 USD’nin 195.000.TL olduğu (M.2/c) belirtilerek anlaşmanın uygulama esaslarına değinilmektedir.

Söz konusu Protokol, piyasaya yönelik olarak alınan ve 4054 sayılı Kanun’u açık bir biçimde ihlal etmek suretiyle ilgili pazardan hizmet bekleyen kurum ve kuruluşların ihtiyaçlarını rasyonel şekilde karşılayamamaları sonucunu doğuran bir teşebbüs birliği kararıdır.

Ancak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 16. maddesinin 4. fıkrasında yer alan; “Kurul, para cezasına karar verirken, kastın varlığı, kusurun ağırlığı, ceza uygulanan teşebbüs veya teşebbüslerin pazar içindeki gücü ve muhtemel zararın ağırlığı gibi unsurları dikkate alır.” hükmü gereği, Ankara il sınırları içinde yer alan içten yanmalı motorların yenilenme pazarı ve söz konusu teşebbüs birliği üyelerinin pazar içindeki mali yapıları ayrıntılı olarak ele alınarak teşebbüs birliğine verilecek idari para cezasının muhtemel sonuçları üzerinde değerlendirme yapılmıştır. Neticede, pazarda faaliyet gösteren firmalar ve dolayısıyla söz konusu firmalara ait ciroların kümülatif değerlerinin ortaya koyduğu pazarın toplam rakamsal büyüklüğüne ilişkin tabloda; 18 firmanın ciroları toplamından meydana gelen teşebbüs birliği cirosuna ağır bir idari para cezasının uygulanması durumunda cezanın muhatabı olacak mezkur firmaların sahip oldukları ciroların farklı olması sonucu nispeten büyük olanların küçüklere karşı avantajlı duruma geleceği, hatta bu durumda küçük firmaların pazardan çekilerek, faaliyetlerine devam eden az sayıda firmanın pazarın iktisadi tanımını değiştirebileceği ortaya çıkmıştır. Bu sebeple, uygulanacak idari para cezası; Rekabet Hukuku’nun piyasaların doğal rekabet ortamında işlemesine yönelik denetleyici ve düzenleyici olma ya da rekabeti motive etme şeklinde de ifade edilebilecek genel amacı göz önünde bulundurularak alınmıştır.

Öte yandan, Kanun’un 10. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, “4. madde kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar alındıkları tarihten itibaren bir ay içinde Kurul’a bildirilir...” hükmü gereğince, teşebbüs birliği kararı niteliğinde olan 3.12.1997 tarihli Protokol’ün süresi içerisinde Kurumumuza bildirilmemesi de söz

konusu teşebbüs birliğine Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca para cezası uygulanmasını gerektirmektedir.

K- SONUÇ

Rekabet Kurulu'nun 23.5.2000 tarih ve 00-19/192-104 sayılı kararı uyarınca hakkında soruşturma yürütülen;

- Ankara Motor Yenileme-İzzet GÜLER
- Güney Motor Yenileme-Satılmış GÜNEY
- Serhat Motor Yenileme-Mehmet Ali ERDOĞAN
- Anadolu Motor Yenileme-Sinan ONURLU, Sema ONURLU
- Y. Başkent Motor Yenileme-Satılmış GÜNEY, İbrahim KAYA
- Azim Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
- Bilgin Motor Yenileme San.ve Tic. Ltd. Şti.,
- Destek Motor Yenileme San.ve Tic. Ltd. Şti.,
- Özgür Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd Şti.,
- Çiftçiler Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
- Çağ Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
- Lider Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
- Öz Lider Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
- Serdar Motor Yenileme San. ve Tic. Ltd. Şti.,
- Yıldırım Motor Yenileme Rek. San. ve Tic. Ltd. Şti.,
- Nur-İş Motor Yenileme Torna Tesviye İnş. Taah.Tic. San. Ltd. Şti.,
- Emsa-Erkal Motor San. A.Ş.,
- Yeni Özbil Motor San. ve Tic. A.Ş.,

unvanlı teşebbüsler ile ilgili olarak, iddia ve savunmalar, toplanan tüm bilgi ve belgeler ile soruşturma raporu ve sözlü savunma toplantısındaki açıklamaların değerlendirilmesi sonucu:

1. Anılan teşebbüslerce oluşturulan fiili birliktelik neticesinde tüzel kişiliği olmayan bir teşebbüs birliği meydana getirildiğine, söz konusu teşebbüs birliği tarafından gerçekleştirilen 3.12.1997 tarihli “Ankara Motor Yenileme Atölyeleri Anlaşma Protokolü” adıyla anılan metinde alınan kararların da teşebbüs birliği kararı niteliğinde olduğuna;

2. Soruşturma kapsamındaki mezkur teşebbüslerce oluşturulan teşebbüs birliği tarafından söz konusu Protokol'de;

a) İlgili hizmet pazarında verilen hizmetlere ilişkin fiyat listelerinin oluşturulması,

b) İlgili hizmet pazarının bölüştürülmesi,

c) Anılan teşebbüslerce pazarda sunulan hizmetlerin arzının kontrolü ve bunun Protokol vasıtasıyla belirlenmesi,

amacıyla alınan kararların 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna;

3. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olması nedeniyle, aynı Kanun'un 16. maddesinin 2. fıkrası uyarınca mezkur teşebbüslerce oluşturulan tüzel kişiliği olmayan teşebbüs birliğinin toplam 3.796.416.000.-TL. para cezası ile cezalandırılmasına;

4. Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasında yer alan, "4. madde kapsamına giren anlaşma, uyumlu eylem ve kararlar alındıkları tarihten itibaren bir ay içinde Kurul'a bildirilir..." hükmü gereğince, teşebbüs birliği kararı niteliğinde olan 3.12.1997 tarihli Protokol'ün süresi içerisinde Kurumumuza bildirilmemesi nedeniyle, söz konusu tüzel kişiliği olmayan teşebbüs birliğine Kanun'un 16. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde öngörülen 949.104.000.-TL para cezası uygulanmasına;

5. Bu şekilde oluşan toplam 4.745.520.000.- TL cezanın teşebbüs birliği içinde yeralan ve haklarında soruşturma yürütülen teşebbüslerden eşit olarak paylaşılması suretiyle tahsiline;

Danıştay yolu açık olmak üzere 27.2.2001 tarihinde OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.